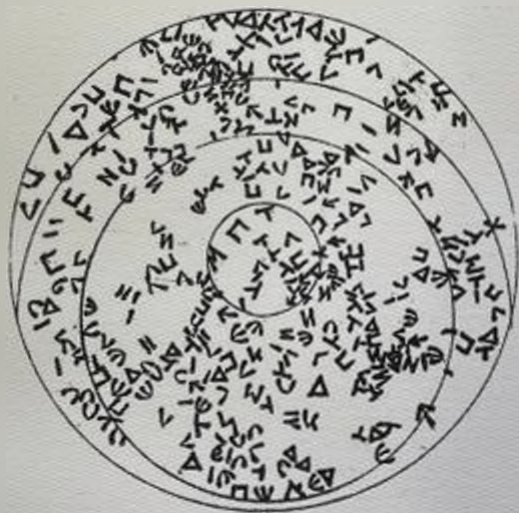

JASMINKA DOMAŠ ŠUTLJIVI TUMAC SNOVA

Pogledala sam se u zrcalo.
Iz zrcala u sebe. To je kao
da zamijeniš zemlju za nebo.

BET ISRAEL

LITTERIS

Biblioteka
Poezija

*Ilustracija na naslovnici:
Hebrejska slova južne hemisfere prema Zoharu.*

Jasminka Domaš

*Šutljivi tumač
snova*

LITTERIS

BET ISRAEL

Zagreb, 2022.

Gorući grm ili metafizika imaginacije

U pjesnicima žive proroci, vidovnjaci i mistici.

I eto nas s njima u osmoj sferi gdje se igrom materijalno preobrazi u duhovno, a tjelesno produhovi.

Upravo počinju novu igru, izvlačeći metafizičke slike iz riznice nadosjetilne stvarnosti.

Na njihovoj poledini su ogledala, a na svakoj karti piše između vatre i vatre: imaginacija.

Sitra achra

Sitra achra, druga strana
svijeta, demonska sila, mir
je slomila u krhotine.
Svemir je jauknuo vadeći
iz srca komadić stakla koji
se duboko u središte neba zario.
Ljudi su se okupljali gledajući
krvavi mjesec i nitko se nije sjetio
da ga iscijeli.
Sitra achra prelila se na gradove.
Razglobljen svijet se zatresao pucajući
po šavovima. Netko je utrčao u trgovinu
želeći kupiti Spasenje. Ali Noina arka više
nije postojala.
Samo je kišilo i sniježilo. Tisućljećima.
Planine su se rastvorile i Sitra achra
se u dubinu povukla.
Zemlja je ponovno ozelenjela. Gledala sam
Planot, stabla koja niču s plodovima.
I znala sam, probuđena sam u svjetlosti.

Andara

Komadić kristala odlomljen
od drevne tajne izraelskih
proroka i egipatskih mistika,
nekom višom voljom završio je u
mojim rukama.

Ponekad ga uzmem u ruku i
gledam čudesne likove kako
se pojavljuju i nestaju, kako
u njemu živi vanvremensko
obilje univerzuma. I sjećam se
da je Adam s andarom izašao
iz edena, a Abraham ga neko
vrijeme nosio i zatim suncu
vratio.

Origami

U parku rascvjetana magnolija.
Netko je na tanke, paučinaste
niti objesio papirnate ptice
koje vjetar radosno pokreće
i one lete oko stabla, smijući se.

Tkanje od svjetlosti

U jutru Postanka, Svevišnji
odijeva čovjeka u tkanje
svjetlosti s mirisom Edena
On, još savršen, ulazi nasmijan
u kristal Njegove ljubavi.

Ljeto

Prozračno tijelo zaplelo se
o travke u polju, prepuštajući
se glasanju ptica koje nose ime
Nježnost i Ljubav.

U mirisnoj simfoniji ljeta krilati
duhovi univerzuma plešu u kolu
bitnosti na zlatnim plažama, gdje
sjaj Sunca blijedi pred božanskom
svjetlošću.

Zrcalo

Pogledala sam se u zrcalo.

Iz zrcala natrag u sebe.

To je kao da zamijeniš zemlju za nebo.

Tu si, a premjestiš se.

Što si želio

Pojavila si se kao biće rođeno
iz misaone energije.
Kao ona koja ovdje nikad neće
biti sigurna, s vječnim pitanjem
o domu znajući da je
negdje drugdje.
Tvoja – moja Kuća od oblaka.

Veza

Pitala sam se što je to što
mene povezuje s tobom.
Naša najdublja veza je neotpornost
na stvarnost.
Zato je oko Duše svih Duša
nad nama otvoreno.

Što je u Ruži

Što je u Ruži Ghiora Aharonija?
Tajna Tajni i trnje od kojeg se
branimo. Šehina i ljubav koja
nadahnjuje pozivajući da izađemo
u svijet iz najdublje, sakrivene jezgre
i pogledamo u Zohar kozmičkim
očima.

Hebrejska slova i kaligrafija.

Sjaj i tama, davanje i primanje.

Što je u Ruži? Ilanot i Nebesko
putovanje. Sve je to u Ruži zajedno s deset sfirota
Ghiora Aharonija.

Ein Gedi

Dišem zaogrnutu u tvoju tajnu
čekajući svitanje na Mrtvom moru.
Od minerala, soli i joda, riječ oblikuje
suštinu, dok se duh razlijeva po plažama
tišine.

U toj osami pitaš se na čije će lice
pasti zraka Jednog. Ništa ljepše,
ništa strašnije u misiji Izabranog.

Bezimeni

Njegova je sudbina da božanske
iskre u ovom svijetu sakuplja.

U ljubavi sve boje u plavo se
preliju.

Čaša na stolu, kristalan vrč
i trešnjin cvijet.

Svejedno, plavo je.

U dijamantnom odsjaju kraj
i početak mjesto mijenjaju.

Četiri su razine svijesti

Na prvoj je život, i moć
bezuovjetne ljubavi.

Na drugoj je radost. Susret i
usklađivanja s božanskom voljom.

Na trećoj je ljubav prema prirodi.
Posadi drvo pod čijim hladom ti
nećeš uživati.

Na četvrtoj je jasnoća. Snaga duha
onih koji su otkrili sebe u Jednom.

Atopos

Dubravki Gasparini

Gle, oblaci prolaze, a nebo ostaje.
Postojanje i nepostojanje, pretope se.
I dok stojiš na mliječnobijeloj obali
duša svoj Dom prepoznaje.
Naoko, još se čini da se krećeš
naprijed, ali znam, vraćaš se.

Ti moliš za me

Nije mi važno što nam se
jezik u molitvi razlikuje i
akcent na riječi amen.
Svjesna sam da poput žene sa
zavjetne slike hodam s tvojim molitvama
noseći nevidljivu auru.
Ponekad zalutam tamo gdje ne
bih trebala i ti me zagovorom
vratiš u *Zamak duše* moje.
I premda nisam Terezija Avilska ni
Edith Stein, znam
da ćemo se svi jednom u istoj sferi sresti.

Vojnici

Mi smo vojnici svoje vjere,
svojeg uma, svojih planova i
skrivenih utočišta.
Samo, ako nismo vojnici ljubavi,
reci mi, tko smo to onda mi?

Plima

Povučeš se kao što se
more za oseke povuče.
Zatim utihneš kao voda
umirena plimom. I vidiš
na dnu vode grad. I ploviš
na mapi grada, bezbrižna
kao da putuješ lađom, promatrajući
kako ono što si poznavala nestaje.
I ne bojiš se. U novom već dišeš.

Svjetlo

Učinilo mi se da sam zaboravila
u sobi ugasiti svjetlo
Otvaram vrata s čudnim osjećajem
da ću tamo zateći samu sebe. Jer duša
se ponekad otme tijelu.

Eckhartova hereza

Meister Eckhart, odbačen
od subraće, branio je
istinu o božanskoj duši
čovjeka, o Neograničenom
u ograničenom.

Eckhart, u potrazi za živim
Bogom, sav okrenut prema
Nutarnjem, nastradao je u
vanjskom prstenu.

Potruga

Duh je u potrazi za dušom.
U tami čezne za onom koja zrači
i s kojom će se popeti do kruga
mjesečine, u noći toplih
valova juga na kojima sjaji astralno
tijelo putujući Nebu.

Nanovo rođena

Gledaš se, a ne vidiš se
jer se ne prepoznaješ.
Ime ti je isto, ali još se
ne odazivaš.
Tom novom biću čudiš se.
Kažu ti, dok se rađaš iz
kozmosa: »Sada si to Ti.«
Jedan dio tebe sjeća se duše
koja je za ljubav Jednog mogla
umrijeti.
S te točke život se može nastaviti.

Polja

Jacobi Böhmeu

Bacila sam mrežu na vrijeme.
Pet stotina godina je ništa.
Poljima zvijezda smo razasuti.
Svjetlucava prašina koja istinu
tek sluti

Unutarnji čovjek

U kozmičkom oceanu samoće
bijeli cvijet nečujno vodama
tihovanja plovi.

Samo biće u biću zna gdje će
prispjeti.

U najdubljoj dubini vode anđeo
visoko uzdignutu svjetiljku nosi
da se biće duha ne izgubi.

Zapis

U knjizi koja rastvorena u srcu
tvojem neba počiva On Jedan
očima duhočovjeka Kraljevstvo
svoje nadgledava.

Pobuna

Htio bi odbaciti svoje Ja,
odreći se onog nečeg ne-
dodirljivog u sebi čeznući
u ovom svijetu duhu biti
nevidljiv.

Ali, ne možeš, jer varljiva
je tvoja sudbina.

Samo Ruah hakodeš, Duh Sveti
zna gdje pripadaš i kamo te Put vodi.

Postolar Jacob

Gornji dio cipele može se s
Donjim povezati samo ako je
ljepilo duše dovoljno čvrsto.
Na ispitu prve postolareve kušnje
ruke mu zadrhte. I on se sjeti
stranca koji mu reče: »Jacobe, izadi
van«. I duša priljubljujući Gornji
i Donji svijet Beskonačnom uzleti.

Preispitivanje

Ja, Jacob nisam od sebe sam.
Od početka duhom sam obilježen
Noseći ono što nositi moram, ne odbacujući
ništa. I prihvaćajući tešku težinu u
srcu koje zna da ću jednom do
posljednje Kuće svog bivanja stići.
Ali ne znajući tren iščeznuća,
ne znajući ništa o riznici Božjih
duša koje Sveti Zemlji šalje da
je osvijetli, da je spasi.

Dušoduh

Željkovani dušoduh na put
se sprema.

Onaj tko kreće k Svjetlu zemaljske
težine nema.

Djeca tajne

Tama postaje neprobojna.
Oči su otvorene, ali ništa
ne vide. I onda bljesne poput
sunca u noći i duša se uzdigne.
Prvi put, drugi put, treći put.
Dijete tajne ujutro se probudi.
Ali duša mu je još u visini. I
šuti u jezgri mističnog vrta tajni
i čeka da mu nebesnici dušu
na Zemlju vrate.

Kazališna proba

William Shakespeare juri
iza spušenog zastora u kazalištu
univerzuma i šapće glumcu sakriven
iza crne tkanine: »Glasnije, glasnije.
Vrijeme se rasklimalo. Sve se urušava,
nebo u nebu kozmičke samoće nestaje«.
I još glasnije: »Vrijeme se rasklimalo«.
Zbunjen, Shakespeare svakog trenu
očekuje da će zastor univerzuma pasti.
On, glumci, konstrukcija mikrokozmosa,
sve je u opasnosti.

Dani

Kamo vode blagdanski dani kad
mjesec tišrej susreće berešit,
stvarajući novu mene ili tebe?
Palimo svijeće jer samo u svjetlosti
put postanka je jasan.
Tihovanje svjetluca u mraku postajući
ogledalo duši.

Čarobnjak

Zaspala sam na
nepoznatom mjestu
Kakav je to bio izazov za
čarobnjaka!

Zaiskrilo je zrakom. A On, Jedan,
pitao je tko će znati do Njega doći.
Nisam se bojala. Rekoh Mu da sam
spremna.

Ali On me zaustavio, jer netko drugi
morao je put do Svjetla naći.

Rahela Jakovu

Duše mi, neka dođe vrijeme
u kojem ništa neće biti važnije
od ljubavi.

Na žrtvenik hrama neću donijeti
pticu ni janje.

S miomirisnim kadom tamjana
nečujna, nečujno, ljubeći te,
ja ću iščeznuti.

Ljubiti

U ljubav se uvući i u nju utrljati
i njoj se sva prepustiti.
Ljubavlju se obojiti, u sebe
je uliti i njome se prečiti, sva
se u nju utkati, uviti, pretopiti.
S njom se splesti i ne rasplesti.
Sasvim se priviti, otopiti i rastopiti.
Razmaziti i maziti.
Raznježiti se i nježiti, ljubavlju
se opiti, u njoj disati i osloboditi se.
I samo tako živjeti.
Izgubiti se i zagubiti,
nestati, zaljubiti, ljubiti.

Izdvojena

Tisuće ljudi prolazi pored tebe
a mene si izdvojio?
Očima punim dobrote gledaš
me dok šutim u labirintu sebe.
Na suncu riječi upijaju svjetlost
šumeći kao školjke koje je obali
ostavila plima.

Božanska tajna

Reci mi: »Jesmo li sada Ti i ja
u božanskoj tajni zatvoreni
pa i onda kad nismo zajedno?«
Ti si svjetlo u kojem se zrcalim.
Ali u tajni, tajna postoji.
U Jednosti s Njim istina se otkriva
Ljubav ta, nema granica.

Nosiljka

Koliko ću moći samu sebe
nositi, toliko će me biti,
rekoh u predvečerje.
Onda sam vidjela nosiljku na
ulici kako se kreće među ljudima.
I nagnuh se radoznalo da vidim koga to
Nevidljivi nose. Ustuknula sam. Očekujući
neznanca, prepoznala sam sebe.
I otad se stalno pitam: »Što još
mogu učiniti za Tebe?«

Dom

Neprekidno gibanje u
živoj svijesti da je dom
negdje drugdje. Ne znam
zašto sam iz riznice duša
pohitala u zagrljaj Zemlji.
Ja, uvijek spremnija za bijeg
nego za ostanak, tu na Zemlji
stranac sam.

Zaljev

Moji anđeli stižu jutrom
na plažu koja diše mirisom
joda, lovora i ružmarina,
u perlicama minerala koji se
odmaraju na oblucima.
A anđeli u nebeskoj luci čekaju
da se more sasvim umiri i onda
lete nad njim kao nad ogromnim
ogledalom, a Henok im krilom
pokazuje malu točkicu na obali.
To sam ja u tihovanju ogrnuta
mliječnom sumaglicom svitanja.

Dužnost

Tko će ga znati, možda je
nama dužnost prihvatiti
nerazumijevanje, odšutjeti
na neznanje, možda je nama
dužnost vježbati poniznost
sve dok ne postanemo kao
zemlja po kojoj raste bilje.
Sve dok nam duh ne ode u visinu
i tamo ostane kao blistava sjena
nas samih.

Ako možeš

Ako možeš, zaustaviš vrijeme,
negdje, u nekom času. Sam ili
s nekim, ne s bilo kime.

Osjećaš se kao Adam, poseban,
načinjen od svih djelića stvaranja.
Savršena cjelina.

Ili zaustaviš vrijeme i umjesto jednine
ćutiš da si rasut u tisuće djelića.

No i takav postojiš u svijesti
Jednoga.

Buđenje

Zaspala sam na petoj prečki
Jakovljevih ljestvi. I pala.
Srećom, *malah*, u tvojem sam
se naručju probudila.

Kretanje

Put je naporan.

Put je težak.

On je sjaj i bljesak.

Moj put.

Iskustvo

Ove ruke nisu moje.

Ni glas nije moj.

Ni riječi nisu moje.

Čak ni sjaj u očima
nije moj.

Kažem ti: »Sve je samo Bog.«

Osmá sfera

Kad stigneš ni manje ni više nego
u osmu sferu, anđeli će te pitati
što je tvoja zemaljska poputbina?
A ti ćeš prebirati misli u glavi, i sama sebi
čudeći se, reći ćeš im: »Jedne noći čula sam
kako se otkidaju latice magnolije.«

To si ti

Ne boj se, to si samo ti.

Samo ti.

Ili uplašiš se, baš zato

što si ti samo ti.

Eto, nisam

Mislila sam da sam ojačala.

A nisam, nisam.

Eto, nisam.

Kuća vječnosti

Danas sam posjetila Kuću
u kojoj ću živjeti kad umrem.
Malo sam na groblju plakala.
Ja živa, za mnom mrtvom.
Poslije mi se činilo kao da
sam kadiš sama
za sebe izmolila.

Tuma – taharah

Što je među nama tuma,
a što taharah?
Što nečisto, a što čisto?
Gdje je mjera proroka Danijela
koja će nam reći
*Vagnut si na tezulji i
naden si prelagan?*
Ti ili ja?
Tisuću misli, tisuću pitanja.
Noću sanjam pticu koja je ranjena.

Perunika

Svu noć padala je kiša.
Sutradan oko dva popodne
izbrojala sam na listu perunike
petnaest kapi, blistavih poput
dragulja, koje čekaju noć da zaplešu
s krijesnicama.

Upućeno Emily Dickinson

Dobro i predobro ja tebe razumijem.

I tvoja udaljavanja od ljudi i svijeta.

Vidim te kako u svitanje između bijelih

ruža sadiš u svojem skrovitom vrtu

božansko sjeme nečeg budućeg.

I neko vrijeme držiš to sjeme na dlanu

nježno poput majke koja prvi put dodiruje

i ljubi lice novorođenog.

Živi zdenac

Tu bi morao biti živi zdenac
Onog koji me vidi kako tražim
Svjetlo tapkajući u mraku.
Dan se pretvorio u mjesec, mjeseci
u godine. Vrijeme u beskonačno
trajanje dok se u tamnoj noći
inicijacije oko živog zdenca okupljaju
duše, lebdeći u krugu vječnosti. I
smiju se mojoj zabrinutosti.

Vrata duše

Jutros sam se probudila s vratima
duše širom otvorenim.
Strah me obuzeo dok su leptiri kroz
njih izlazili.
Gdje je to noćas duša bila? Čiji su
leptiri koje ne mogu skupiti? Zar ne
vide, s vratima duše širom otvorenim,
lak sam plijen lovcima.

Ti si rijeka

Ne zaustavljaš se,
jer se zaustaviti ne možeš.
Neprekidno stvaraš, jer si
protok Njegove volje.
I svjetlo na Stablu života:
milosrđe i ljepota, hesed i gvura.
Ti koja već danima putuješ
pobjedu ne spominješ.
Hohma, mudrost, samo ti pravac pokazuje.
A dlanovi su ti poput sita kroz koje
na zemlju sipi zvjezdana prašina.

Pavle

Moj prijatelj uzašao je bliže Nebu
u košari koju su
vukli na Atos.

I tamo je u pećini danju i noću
molio, vješajući riječi na strukturu
zraka koji se zgušnjavao topeći se
na plamenu voštanice koja je
polako nestajala ostavljajući tek
otisak suza u malim nakupinama
želeći da na Onog Jednog ne zaboravimo.
A onda se nešto dogodilo. Čuo je
biljke kako ga zovu. I u začudnosti
mjesec, sunce i zvijezde na vrhu stijene
su se okupili.

I on je poletio iznenadivši i njih i sebe.
I na trenutak s cvijećem u ruci lebdio je
nad ponorom kao mladoženja sa Chagalove slike.

Zatočenik

Zatočenik ne može osloboditi sam
sebe dok Kralj tame uništava njegovo
svjetlo.

Ipak, pred zatočenim je trenutak kad
će ispružiti ruku želeći biti iscijeljen.

I zato,

u času ozdravljenja, podigni srebrnu čašu
punu crvenih sjemenki nara.

I gledaj kako protječe vrijeme
između svjetlosti i sjene.

Ne znaš mi ime

Drugačija, u drugačije vrijeme.
Sve drugačije. Početak zapravo.
Ali bez kraja. Nema ga. Je li
on beskraj?
Bojiš se. Ipak, opirući, predaješ se.
Ionako ništa nije bilo tvoje.
Ono što je zaboravljeno
nikad nije i izgubljeno. Ono što nije bilo
razumljivo, već je ostvareno.

Zarobljena

Okrutno sunce spržilo je zemlju.
Biljke i stijene bjelasaju se poput
kostiju bića izdahnu-log u pustinji.
Pobjegla sam, čuvajući od sunca
dušu, ali zrake već prže tajnu
zapretenu u srcu. I sada me sunce
ljulja na ivici svjetla i sjene.

Odsjaj

Jesi li primijetio?
Ponekad nebo padne na zemlju.
I duh se rasprskava na neonskoj
ploči grada. Možda, ako imaš sreću,
komadić potone u tvoje srce i tamo
sakriven sjaji.
I tada možeš vidjeti sve do sedmog neba
dok ti oči traže Prijestolje Slave.
A zatim se komadići rasutog univerzuma
ponovno sakupljaju
i povezuju i uzdižu kao što se uzdigao u nebo
Elijahu sluteći sudbinu Henoka.
I već znaš da će jednom,
kad za to bude vrijeme, onaj komadić neba
u tebi otkriti kako čovjek anđelom postaje.

Nije nego

Nije beskonačno izvan mene
nego u meni.

Dan mokar od kiše
i snijeg koji spava na laticama ruže
utisnuti su u
svijeću sjećanja.

Sve što je vanjsko, ima auru
koja svijetli u šarenici oka
i dotiče eterično tijelo.

Ono koje je rođenjem osuđeno na konačno
na kraju će naći put ka
Beskonačnom.

Trenutak

Postoji trenutak u nekoj dvorani
među ljudima, u međuprostoru između misli i riječi
kad ono što izgovaraš pada, ne na srce
nego u srce.

Nečujno, i tu ostaje.

A ti znaš da sve to nije od tebe i da je sve samo u
spoznaji onog nečeg neizrecivog što vlada svima nama
sakupljajući sve što diše i ne diše u Jednoj jedinoj točki
pred kojom ne možemo drugo nego u svojem neznanju
pognuti glavu.

Neznanje

Ne znam je li me teško
ili lako pobijediti.
Ovisi o danu, ponekad o satu
ili sekundi.
A opet, štit je tu, nevidljiv,
a jak od slova skrivenog imena.
Ne znam, ti mi reci kako
pobijediti čovjeka u kojem
je sunce i kiša, rat i mir.
Tolstoj je odavno mrtav,
samo pobjeda i poraz uvijek
se rađaju istovremeno.
Reci mi kako pobijediti onog ili
onu čija je kuća tišina,
bez praga, bez zidova, bez prozora.
Što ćeš srušiti? Što dodirnuti ili
zgaziti kad tišinu u pepeo ne
možeš pretvoriti.

Sanjam te

U snu, ti i ja cijelu smo
noć nekamo putovali.

A ujutro, htjela bih ti ispričati
priču o čovjeku, koji kad me
sretne u gradu, ruku na srce
položi i nakloni se.

Misao, misao me neprekidno
vraća tebi.

Communio spiritualis

Zajednica iniciranih rijetko se sastaje, samo pojedinac koji sretno sebi sličnog, zatavljen u srcu njegovom ostaje.

I svijet na tren, na čas, drukčije izgleda, dok ga barbari bez milosti razaraju.

Inicirani je na meti onih koji pored gladne djece kupuju smrtonosno oružje. Perfidno, suptilno, okrutno ubijanje nemoćnih se nastavlja.

Izvan zemlje

Ozrenu K. Glaseru

Znaš li da mrtve zvijezde i dalje sjaje
i protežu se izvan zemlje, tamo
gdje ti i ja još ne dopiremo.
Trag svijetle duše budi nebo u
praskozorje.
Prije prvog zvuka na tvom klaviru,
prije nego što se izvučemo iz tišine u
skladbu, u stih, u ono što jesmo i
bez čega nismo.

Bitke

Ti bi htjela mir, ali na zemlji
se bitke biju.

Postoje tek kratki predasi
za umorne sanjare.

I zatim ponovno bitke.

Pitaš se samo, bdi je li nad tobom
Božje oko.

Purpur

Sunce koje izlazi i sunce koje zalazi
purpurne je boje.

Jutrom, ono je okrenuto svjetlu, u
sumrak tami. I zbog toga tvoje se
srce neprekidno bori.

Labirint

Kad dan utihne, uvlačimo se
u oazu duše.

U urezima sudbine labirintom
putujemo i svatko svoju prtljagu
vuče. Jedni kao teret, a drugi
kao prosvjetljenje.

Riječ

Hoćemo li umrijeti povezani,
a razdvojeni
jer najvažniju riječ nismo izrekli?
Voljela bih znati postoji li za
takve oprost i Otkupljenje ili
će nam dug život, život vječni,
biti pokajanje.

Sučeljavanje

Zastani i pogledaj putove
kojima sam te vodio.
Stvarao sam bitke koje
si morala izgubiti
da bih te naučio hrabrosti.
Ja sam pred tobom skrivao
svjetlo, ostavljajući te suočenu
s neprobojnom tamom i u noći
prije svitanja čuo sam moćno
ime kojim me dozivaš.
Jednoga dana bilo ti je jasno što
radim. Samo si slegnula ramenima
želeći da te i dalje vodim. I zato ti
nisi ona koja može reći: »Eli, bojim
se.«

Anđeli tajni

Noću, anđeli tajni igraju svoje igre
posuđujući iz srca one koje smo u dubinu
najdubljeg skrili, želeći da ostanu od svijeta
neozlijeđeni.

Prije svitanja anđeli ih ostavljaju u Kući svjetlosti
koju smo u sebi za njih podigli.

I ta Kuća znak je duši da se vrati tamo gdje još
ima ljubavi.

Vidim te

Poslao sam ti svojeg anđela čuvara
jer znam da hodaš ovim svijetom
s dušom koja mi stalno leti u okrilje.
Poslao sam ti malaha da te brani od tebe
i šapne ti što smiješ reći,
a što je bolje prešutjeti. Poslao sam ga da
te ohrabri da kažeš istinu onom koji je
svojom dušom može primiti.
Poslao sam ti svog anđela da te čuva kad
prelaziš preko ulice, jer sanjalica si koja
ne vidi ono što svi mogu vidjeti. I zamolio
sam ga još da s tobom doručkuje.
Noću malah nečujno pali svjetiljku kraj tvog
uzglavlja, nježno ti miče kosu s lica i smiješi se.
I ja koji Jesam, smiješim se, jer te
s anđelom neprekidno čuvam od tebe, za Sebe.

Prizori

Svatko nosi u sebi slike
koje sam nije odabrao.
I ne zna što je u pukotinama duše
nepoznatim pismenima
utisnuto.
No baš s tim slikama se
Putuje.
Čuvari dalekih sfera, gledajući
u prizore našeg života koje smo sa sobom
ponijeli, prolaze nebeske tiho otvaraju
ili biće ljudsko natrag na zemlju
vraćaju.

Anđeo u zimskom kaputu

Ostavit ću vrata sobe otvorena.

Ujutro, ugledat ću granu magnolije
što sam je donijela iz grada i zamislit
ću neku svoju tržnicu i klupe između
kojih će hodati ljudi.

Bit će tu svega: ljubavi, prosvjetljenja,
tišine, nježnosti, praskozorja, nade,
vjere i opraštanja.

Svatko će moći kupiti ono što želi
samo jednom i nikad više.

Mnogi će odustati, birat će, odlučivati,
odlaziti i vraćati se, ne usudujući se izabrati
I tako će prolaziti dani, mjeseci i godine.

A onda će doći anđeo u zimskom kaputu
i odvest će ih u dvoranu u kojoj će gledati
što bi bilo da su izabrali voljeti.

Prašina

U dubokoj tišini, sunce
snažno pada.
Ostani stajati na zalasku
sve do kraja.
Po sebi umjesto zvjezdanog
praha prospi prašinu svih zaborava.
I odšuti u dubokoj tišini dok sunce
snažno pada tkajući arabesku
svih oprosta i oproštaja.

O sebi

Razdoblja kad šutim.

Razdoblja kad govorim.

Razdoblja kad nestanem.

Ali uvijek i svugdje, tražim te.

Tumač snova

Morala sam oputovati da bih
saznala, pijući kavu uz more
ili gledajući u Zid plača, da u
sebi nosim tisućljetne naslage
tišine. Neizmjerne i neprobodne.
Samo noću snovi su magični i
blješte u igri tajne.

Danju tražim za njih ključeve,
odgonetavajući ih pismenima
duše u kojoj je sve zapisano.
Ja, šutljivi tumač snova.

Poniznost

Možda bismo se baš sada trebali
pokloniti svojim odlukama.

Životu koji smo odabrali
priznajući da je on birao nas
kao i mi njega.

Možda bismo trebali pognuti
glavu pred onim što smo svladali,
pred Putom koji jest i nije naš, ali
drugi nemamo.

I umatati svoje dane i sate u jedino
što zapravo imamo, ljubav i milosrđe
Jednoga.

Možda bi baš sada trebalo doživjeti
mistično Odijevanje Njegova imena
kroz ljubav onih koje je Sveti u našu
sudbinu utkao.

Pomilovanje

Onaj koji vjeruje, usrdno moli
za druge, a sebe samo uzgred
spomene na kraju.

A onda dođe dan kad shvati
da treba moliti za svoje pomilovanje.
Za sate sumnji, usamljenosti, tuge i
tjeskobe, za propuste svjesne i nesvjesne.
Hajde ti, koji si znao moliti svim srcem
i svom dušom za druge, danas moli Kralja
nad svim kraljevima, Svevidećeg i
Dugotrpeljivog, za ništa drugo nego za
svoje pomilovanje.

Testament vjernika

Sveti, Jedan, što ću ostaviti Zemlji
kad me noć prekrije kao što prekriva
nebo, kad svjetlo iščezne u
dubinu Sunčeve kuće?
Hoću li se sjetiti proljeća u
rascvjetalim krošnjama vrta
ili će to biti knjižnica
s gotovo nečujnom glazbom
Tvojih sfera dok moja sjena pada
u tišini na rastvorenu knjigu
Davidovih psalama?
Možda bi želio da ostavim Zemlji
skrivenu biblioteku svih životnih kronika.
I čujem Te kao da mi šapućeš da ne
zaboravim ostaviti Zvijezdi Amaela,
plamenca koji svojim letom ispisuje
oblacima imena voljenih da ne budu
zaboravljena.
Milosrdni, tajna između nas neka
izgori u užarenoj toplini Tvog
sveprožimajućeg zagrljaja. Pepeo raspi
kao svemirsku kišu po acilutu, najudaljenijem
od svih univerzuma.
El Elion, ovo je posljednja molba vjerujućeg
u Tebe.

Strah i nada

Tomiju: proljeće, ljeto, jesen, zima

Našao si se pred vratima sudbine.
Oči zatvorene ili otvorene
uvijek ih vide.
Ruke ti drhte, srce u grlu tuče
dok stojiš i čekaš, znajući
da kroz vrata sudbine moraš proći.
Ona su lekcija i iskušenje, trenutak
u kojem se sve mijenja i opčinjava te
nada da će biti bolje.
Uz Onog koji te voli, unatoč svemu,
sanjaj s dubokom tišinom u sebi
na krilima božanske zlatne zore.

Svjetla

Sva su svjetla tvoja.
Ono što se dadne ne traži
se natrag. Ima jedna rijeka
u kojoj sve nestaje, samo
izabranom sjaj vatre u očima
ostaje.

Duše

Ponekad moja duša noću
tvojoj se priklanja.
U valovima noći ono što
misliš prolazi kroz mene.
Navlačim na sebe pokrivač
od svjetlosti i more me topline
obuhvati.
Snova tu nema. Samo osjećaj.
Tu si, postojiš.

Kuća predaka

Način na koji se osmjehnem
podsjeti te na sunce ili kišu.
Na uništenje ili spasenje.
I strepiš kad šutim, jer
vidiš da zamišljena nepoznatim
poljima lutam i budim se
s mjesecom i zvijezdama u očima
pitajući Kuću predaka je li noć ili dan?
Trebam li ostati ili pobjeći?
Ali u trenutku svoje osame kad otvoriš dlan
vidiš tajni zapis koji sam ti ostavila
vežući te uz sebe nježnošću.

Naama

Kad je sunce bilo na zalasku
iz valova je izronila tajanstvena
Naama koja se skriva u morskim
dubinama.

Na obali neki su je zbunjeno gledali.
Jedan je dječak pitao: »Zašto si se pojavila?«
Šuteći samo se osmjehivala tražeći pogledom
na obali neznanca kojeg je u svojim snovima
vidjela.

Novi

Ti imaš kosu koja miriše tirkizno
na more i alge.

I nosiš košulju u kojoj se grle jugo
i bura dok tvoje tijelo sjaji sedefom.

Izranjajući iz dubine po koži ti
klize minerali, vilin konjici i
sitne školjke.

I ljudi te vide drugačijeg.

A samo ona, naoko udaljena, zna da si onaj
čija kosa miriše tirkizno.

U vrtu

Kristalan glas ptice u krošnji
lovorova stabla.

Dan tek počinje igrajući se
svjetlosnim sjenama.

Nitko nikome ne daje obećanje
čak ni o suncu ili kiši.

Kristalan zvuk ptice iznenada
je zarobio ljubičastu boju bugenvilije.
Samo se moji osjećaji svemu odupiru.
Na otoku pretvorila sam ih u bijelo,
blješteće kamenje, skrivajući se
u sedefu školjke
kao fetus u utrobi mora.

Krugovi

Na svoje iznenađenje,
postala sam kao Honi, crtač krugova
koji je bio inatljiv i strastveno svadljiv
rekavši Bogu: »Neću se iz kruga maknuti
pa makar umro, ako nam ne pošalješ
kišu.«

Tako sam i ja rekla Sveprisutnom:
»Ili mi daj ljubav koja jest ljubav ili uništi
svaku moju pomisao na njega.«
Honi i ja, toliko tvrdoglavi da smo i
Svetog uspjeli zaprepastiti.

Sinagoga

Trenutak prije nego što ćeš
doći tihujem zagledana u sebe.
Jer vrijeme se zaustavilo na dlanu
El Eliona.
I sada smo tu Njegovim otajstvom
povezani. I dok stojimo u sinagogi
u blagom odsjaju sunca On po
nama zlatan sjaj prosipa.

Selah

Trenutak tišine. Sekunde između
misi i misi. Dah prije uzdaha.
Moment u kojem živiš sebe.
Selah, osjećaj za osjećaj kao
biblijski trenutak mira i tišine.
I bljesak neugasle zvijezde kroz
sve sfere kao čudesno putovanje
do Zemlje koja čeka da joj
damo ime.

*Tašlih*¹

Jer ti si prijatelj moje duše
prošetat ću na blagdan Roš hašane
s tobom do rijeke.
Možda nećeš primijetiti, ali cijelo to vrijeme
Elohim će me držati za ruku
dok ćeš ti oklijevati pitajući se
po tisućiti put smiješ li to učiniti?
I tako ćemo u govorećoj tišini stići do vode
i ja ću iz džepova istresti sve grijeh
kao mrvice kruha, da barem ribice imaju
od toga neke koristi.
I dok ćemo se udaljavati, Elohim će
gledajući u rijeku znati da mu ništa nisam
zatajila. Ni sebe ni tebe.

---

¹ Tašlih: molitva i obred nakon minhe prvog dana Roš hašane, židovske Nove godine. Obavlja se pokraj rijeke, mora ili vodoskoka, pri čemu molitelj simbolično baca svoje loše postupke u vodu.

Duša ptice

Pada sve gušći snijeg.
Kuća me više ne može izdržati
i izlazim u park.
Među drvećem otežalih zimskih grana
El Šadaj ime ti izgovorim.
Duša jedne ptice naglo je uzdrhtala
i uzletjela.
Snijeg me svu prekrio.

Bjelina

Ne ubijam.
Ne kradem.
Ne lažem te.
Zar ne vidiš,
postaje sve hladnije.

Mlada šuma

Negdje raste mlada šuma.
Jednom ćeš u njoj zastati
gledajući jato bijelih ptica.
I znat ćeš da to nisu ptice nego
pjesme koje ti nisam poslala.
I one će kao snijeg letjeti prekrivajući
drveće da te podsjetite na mene.
Moje bijele ptice u začaranoj šumi od
riječi koje ti nisam izrekla.

Šošana

Zaledeni ocean nitko ne lomi.

Sve je utišano. A život ipak

postoji.

Jednoga dana ispod kore leda

pojavit će se pupoljak na zelenoj

stapki.

I sred ledenih bregova tajanstveni Glas će pjevušiti:

»Šošana, šošana« dozivajući otvaranje

latica čudesnog ljiljana.

U moru sniježi

Svi naši nemiri za svemir su mali
bijeli cvjetići na prozoru snova.
I zavidiš svemiru koji nema vrijeme
satkano od straha, sumnji i poraza.
A ti usred kozmosa noću osjećaš
hladnoću i pokrivaš se vizijom
ne znajući da se u tom času usitnjava
ledenjak i počinje u dubinu mora sniježiti,
stvarajući budućnost slanoj pustinji.
Za koga?
Za onog tko će imati hrabrost prijeći je.

(Kraj)

Pogovor

Svijet oko sebe danas doživljavamo preko vizualne reprezentacije stvarnosti, posredstvom slika koje se jedne za drugima neprestano izmjenjuju na ekranima oko nas. U takvom svijetu, poezija dolazi kao trankvilizant stvarnosti. Usporava je, dajući joj mističnu i magičnu notu koje je lišena. Kad pronađemo onu koja najviše odgovara našem senzibilitetu, nije laž ustvrditi da ne postoji ništa ljepše i dirljivije od poezije, koja u punom smislu riječi može nahraniti našu dušu i pokazati nam novu dimenziju življenja. Možda je sanjarski vjerovati da se poezija tako malo čita jer još nije otkrivena, jer ljudi jednostavno nisu pronašli poeziju koja se obraća upravo njima, no onima koji je prihvate, poezija otkriva nebrojene, udaljene svjetove, obogaćuje imaginaciju koja je bila predugo zaokupljena isključivo pojavnom i osjetilnom stvarnošću.

Jasminka Domaš dobro je poznato ime hrvatske književnosti, spisateljica čija se stvaralačka snaga očituje u brojnim književnim interpretacijama judaizma i mistike, iako je prepoznatljiva i kao novinarka, predavačica i znanstvenica. Njezina posljednja knjiga *Kadiši i nebeski putnici* u formatu proznih minijatura, donosi potresne posljednje trenutke zagrebačkih Židova prije nego što su četrdesetih odvedeni u zatočeništvo. Domaš je također autorica knjiga: *Žena sufi*, *Izabrana – život Edith Stein*, *Ako tebe zaboravim*, *Dan po dan*, da spomenem samo neke. Također je svojim ustrajnim radom uvelike doprinijela očuvanju židovske tradicije na ovim prostorima, čemu svjedoči knjiga *I Bog moli: prinosi istraživanju usmene židovske predaje*. Baš kao poetsku knjigu *Poetski mistik*, i *Šutljivi tumač snova*.

U svom proznom i poetskom izričaju Domaš se uvijek doticala religioznosti, ili bolje rečeno duhovnosti, kao važnog aspekta ljudskog života. Likovi koji nastanjuju stranice njezine proze i poezije rijetko pate od skepse, dok su češće otvoreni božanskoj energiji. Ponekad su ti protagonisti toliko otvoreni i čisti, ili bolje reći neotporni za sve loše što vreba u zemaljskom životu, da se i u njima samima javlja bojazan da takvi mogu biti lak plijen lovcima. Ponekad bi željeli predahnuti, no ustrajna je misao da su bitke konstanta ljudskog života te da tek između njih postoje kratki predasi, što znači da čovjek iznova i iznova mora stvarati i napredovati, živjeti život koji prepun prepreka, iako bi ponekad najradije pustio da život prolazi pored njega.

U knjizi pjesama *Šutljivi tumač snova* Jasminke Domaš, duhovnost je karika koja povezuje ovozemaljsko i onostrano. Svjetlost, raj, božanska ljubav i snaga duha samo su neki od motiva kojima su natopljeni stihovi koji se slobodno, gotovo u duhu proznog tkiva, deskriptivno, no opet lirski, raspliću pred čitateljem. Lirski subjekt nerijetko posredstvom prirodnih sila (»gle, oblaci prolaze, a nebo ostaje«) kontemplira svrhu postojanja i ispoljava vjeru u život nakon života (»i premda nisam Terezija Avilska ni Edit Stein, znam da ćemo se svi jednom u istoj sferi sresti«). Bitan element ove zbirke je ljubav, koja često biva zanemarena nauštrb drugih zemaljskih interesa (»Samo ako nismo vojnici ljubavi, reci mi, tko smo to onda mi?«), no primjećuje se odsustvo često prisutnih pjesničkih motiva, tuge i melankolije. Domaš kao pjesnikinja ima čvrst stav, jasnu viziju, kao da je njezin pjesnički dar katalizator božanskih poruka, koje ona zapisuje i prenosi svojim čitateljima, odnosno – koje tumači. Posrednica je vizije, kao i emocije. I dok se njezini poetski protagonisti bore, oni ni u jednom trenutku ne posustaju, niti svijet vide kao ružno mjesto, u kojem se očajava i tuguje. Uvijek je prozorčić odškrinut, kako bi se kroz njega progurala zraka svjetlosti.

Stvarnost je bezgranična, tijelo nije ograničeno, pozitivna energija struji iz viših sfera, dok se čovjek predaje ljepoti božanskoga, kao što se nikad ne bi mogao predati profanoj svakodnevici. Svijet koji svojom imaginacijom stvara Jasminka Domaš svijet je topline i pozitivnih vibracija, ljepote duha i božanske svjetlosti koja sjaji sjajnije od Sunca. Pojedinci otkrivaju drugu verziju sebe, unutarnji svijet za koji nisu znali da postoji, a sada je odjednom jako važan. Duša koja svoje zemaljsko putovanje završava, odlazi u neke više sfere, da bi se mistično preobrazila i prosvijetlila.

Poezija Jasminke Domaš, na pola puta između svetog i svjetovnog, ispunjena je motivima hebrejske duhovnosti, dok u isto vrijeme ima univerzalni karakter, okrenutost svakom čovjeku koji u sebi traži odgovore. Ona je poput važnog glasa u često turobnoj svakodnevici, o tome kako su ljubav, snaga i dobrota važni segmenti naše egzistencije.

RUŽICA AŠČIĆ

Bilješka o autorici

JASMINKA DOMAŠ objavila je nekoliko zbirki poezije, više romana i stručnih knjiga s područja judaizma, kao i kratkih priča. Predaje judaizam na teološkim fakultetima zagrebačkog Sveučilišta. Pojedina djela su joj prevedena na engleski, njemački, talijanski, hebrejski, slovenski i ruski. I predstavljena publici na sajmovima knjiga od Zagreba, Leipziga, Lecce-a i Pariza do Jeruzalema. Njezin roman *Kadiš i nebeski putnici* doživio je 2022. i svoju praizvedbu u Hrvatskom narodnom kazalištu u Varaždinu.

Članica je PEN-a i Hrvatskog društva pisaca. Njezina priča *Omni-bus* nalazi se u antologiji židovskih žena književnica iz tridesetak zemalja svijeta. Scenaristica je i autorica desetak dokumentarnih filmova, okušala se i kao dramaturginja. Bila je i suradnica američke zaklade Vizualna povijest – preživjeli svjedoci Holokausta. Za tu Zakladu intervjuirala je više od 250 stradalnika koji su preživjeli to strašno razdoblje. Snimljeni materijal koristi se u edukativne svrhe. Za svoj istraživački i publicistički rad primila je nekoliko priznanja izraelskog Muzeja Holokausta Jad Vašema kao i izraelskog Muzeja boraca iz Varšavskog geta. Jedna je od utemeljiteljica Židovske vjerske zajednice Bet Israel, a članica je i B'nai B'ritha.

Sadržaj

Gorući grm ili metafizika imaginacije	5
Sitra achra	6
Andara	7
Origami	8
Tkanje od svjetlosti	9
Ljeto	10
Zrcalo	11
Što si želio	12
Veza	13
Što je u Ruži	14
Ein Gedi	15
Bezimeni	16
Četiri su razine svijesti	17
Atopos	18
Ti moliš za me	19
Vojnici	20
Plima	21
Svjetlo	22
Eckhartova hereza	23
Potruga	24
Nanovo rođena	25

Polja	26
Unutarnji čovjek	27
Zapis	28
Pobuna	29
Postolar Jacob	30
Preispitivanje	31
Dušoduh	32
Djeca tajne	33
Kazališna proba	34
Dani	35
Čarobnjak	36
Rahela Jakovu	37
Ljubiti	38
Izdvojena	39
Božanska tajna	40
Nosiljka	41
Dom	42
Zaljev	43
Dužnost	44
Ako možeš	45
Buđenje	46
Kretanje	47
Iskustvo	48
Osma sfera	49
To si ti	50
Eto, nisam	51

Kuća vječnosti	52
Tuma – taharah	53
Perunika	54
Upućeno Emily Dickinson	55
Živi zdenac	56
Vrata duše	57
Ti si rijeka	58
Pavle	59
Zatočenik	60
Ne znaš mi ime	61
Zarobljena	62
Odsjaj	63
Nije nego	64
Trenutak	65
Neznanje	66
Sanjam te	67
Communio spiritualis	68
Izvan zemlje	69
Bitke	70
Purpur	71
Labirint	72
Riječ	73
Sučeljavanje	74
Anđeli tajni	75
Vidim te	76
Prizori	77

Anđeo u zimskom kaputu	78
Prašina	79
O sebi	80
Tumač snova	81
Poniznost	82
Pomilovanje	83
Testament vjernika	84
Strah i nada	85
Svjetla	86
Duše	87
Kuća predaka	88
Naama	89
Novi	90
U vrtu	91
Krugovi	92
Sinagoga	93
Selah	94
Tašlih	95
Duša ptice	96
Bjelina	97
Mlada šuma	98
Šošana	99
U moru sniježi	100
Pogovor [RUŽICA AŠČIĆ]	103
Bilješka o autorici	107

JASMINKA DOMAŠ ŠUTLJIVI TUMAČ SNOVA

LITTERIS

BET ISRAEL

Sunakladnici:

Litteris d.o.o.

Gračanske dužice 21
10000 Zagreb
tel: 46 48 039
fax: 46 48 040
e-mail: litteris@zgt-com.hr

Židovska vjerska zajednica

Bet Israel u Hrvatskoj

Mažuranićev trg 6
10000 Zagreb
tel: +385 1 4851 008
fax: +385 1 4851 376
mail: ured@bet-israel.com
www.bet-israel.com

Za nakladnike:
Dražen Katunarić
Danijel Benko

Urednica:

Ružica Aščić

Korektura:
Sandra Viktorija Katunarić

Likovno oblikovanje:
Crtaona

Grafička obrada teksta:
Krešo Turčinović

Tisak: *Grafocentar, Zagreb*

Copyright:

© 2022., Jasminka Domaš

Knjiga je objavljena uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba.
Na potpori zahvaljujemo i Savjetu za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske.

Lipanj 2022.

ISBN 978-953-8195-23-5